

Hétfői Friss Újság

Független politikai és közgazdasági hetilap

Leégett a nagykárolyi vármegye háza.

Careii-Mari (Nagykároly), 1926. decz. 25.

Óriási tűzvészre ébredt karácsony első napján Nagykároly városa. Reggel 6 órakor már óriási lángok csaptak fel a megyeház tetőzetén s a csekély számú (5) városi tűzoltóság s a most egy hete leginkább novítiásokból szervezett önkéntes tűzoltóság a sikerben kétségeskedve állott a nagy méretet öltött tüzzel szemben.

Fél 9 órakor kérték a szatmári tűzoltóság segítségét, mely a szállítási nehézségek miatt csak nagy nehezen és későn tudott a vész színhelyére eljutni. A szerek fogyatékossága, a víz hiánya azonban nagyon megnehezítette a tűzoltóság munkáját s így történhetett meg az, hogy a főépület a szárnyépületbe elhelyezett tűzfalagig a tűz martaléka lett, s az épület plafonja több helyen beomlott.

Ismét egy intő példa, hogy a hatóságoknak több gondot kell fordítani a tűzvédelmi berendezésekre s a tűzoltóságok megszervezésére s a tűznél jelen volt Dr. Barbul Károly prefektus, bizonyára megállapította ezt a bizonyosságot, hogy a tűzrendészet a körrendészet egyik igen fontos ágazata, mellyel épen úgy kell törődni a hatóságoknak mint akár csak a közbiztonsággal.

A nagykárolyi fölmerült tüzeset oka legnagyobb valószínűség szerint a villamosvezeték volt, mert az kétséghívűl meg van állapítva, hogy a tetőtűzeknek 90 százalékát a gondatlan villanyvezeték okozza, jelen esetben azonban megtörténhetett, hogy az előző nap a padlásokon foglalkozott vízvezetéki munkások gondatlanságából származott a tűz.

Már itt fel kell hívunk a figyelmet a Dáciára, hol a tűz már többször kísértett, amely épületnek tetőzete sehol tűzfalal elválasztva nincs s egy tűz esetén hasonló sorsra juthat.

Karácsonyi örömmüzenet

IRTA: BARTUS JENŐ

Angyalszárnyak csattogása, mennyei seregek örömeke töri meg ismét az adventi csendet és a mi várakozó, megváltás után sóvárgó lelkünket valami boldog melegség járja át most, a karácsony elfőttével, ebben a szereteten, fagyos, önző világban. Majdnem kétezer évek a távlatából hangzik felénk ma annak az első misztikus karácsony estének az örömmüzenete, amely estén a menny a földre szállott alá, hogy ezen a a földön megszűnjék minden fájdalom, minden könnyhullatás, eltöröltessék a bűnök és haladnak hatalma.

— Karácsony van ismét! Még a legkételkedőbb, leghiteltlenebb ember is érzi, hogy a Karácsony nem csupa költészet, nem csupa hangulat, hanem a mélyén valami örökigaz valóság, boldogító örömmüzenet rejlik, amelyet századok során keresztül az emberi lélekből klárado öröm, nagy leleménységgel ragyogó színekbe öltöztetett. Gondoljunk csak a csillogó karácsonyfákra, a sok ünnepi ajándéokra, azokra a módokra, a melyekkel az emberek gyermekeiknek és egymásnak karácsonykor örömet szereznek.

Kétezer évek a távlatából száll

hozzánk ma a mi idegesen várakozó, könnyes szemű, nyugtalan világunkba, az angyali seregek énekének szárnyán, a karácsonyi örömmüzenet: „Ne féljete, mert imé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz; mert született néktek ma a Megtartó, ki az Ur Krisztus, a Dávid városában“.

Ez az angyali himnus, amely Betlehem sötét mezője felett hajdan felcsendült, az első karácsony óta évszázadokon keresztül világosságot és békét árasztva, szállszáll mind a mai napig és hirdeti, hogy úgy az egyes léleknek, valamint az egész világnak igazi békessége, az egyetlen, a legnagyobb jó, ott született meg a betlehemi jászolbölcsőben. Ez angyali himnus csodálatosan szép melódiájának felfogására azonban alkalmas lélek van szükség. Ha egy lélek alkalmas és rajta az angyalok éneke csak egyszer is átsuhanva visszhangra talál, akkor az a lélek megértette, hogy mit jelent a világra nézve a betlehemi Gyermekek és mit jelent a Karácsony. A történelem tele van forró, bizonyosítványokkal, akik egyre elhatalmasodó hangon hirdetik, hogy csak egy örömmüzenet, csak egy hatalom van, ami ezt a világot megtartja: a szeretet, amelyet a betlehemi kisdéd erre a világra hozott.

Krisztus születése óta sok ének, sok dal zendült meg az ihletett ajkakon és azóta sok dal is ment feledésbe, sok nép és nemzet elenyészett, sok nyelv kihalt és elnémult, de a betlehemi jászolbölcsőben szendergő Gyermekekről való örömhír száll és terjed mind az időknek végeztéig.

A Krisztus neve kitörölhetetlen betűkkel van ráírva a világtörténelem lapjaira. Az eszmék is megsemmisülnek és elenyésznek idők multával, de a Krisztus neve megáll mindenkor, mint egyetlen szilárd pont a világtörténelem forgatagában. Az igazságok is megszűnnek idővel igazságok lenni, mivel alá vannak vetve az emberek és korok változó ítéleteinek,

de „Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz.“

Az a kor, amelyben Krisztus megjelent a világban, a bizonyosság után való sóvárgásnak, várakozásnak és nyugtalanságnak kora volt. Óh, milyen nagy sötétség borult a lelkekre. Az emberek minden hit, minden remény, minden cél nélkül a bizonytalanság fájdalmas érzésével botorkáltak a sötétségben. Óh, hogy vágytak a lelkek békesség és egy szilárd fundamentum után, amely megáll minden körülmények között, akkor is, amikor minden mozog. Óh, milyen forró reménységgel csüngtek a lelkek Ézsaiás próféciáján amely vigasztalta a lelkeket: „Mert egy gyermek születik nekünk, fiu adatik nekünk és az uralom az ő vállán lesz, és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének“.

A karácsonyi örömmüzenet épen azt hirdette hajdan is és hirdeti ma is, hogy van egy szilárd fundamentum: „született néktek Megtartó“ és ez a Megtartó nem más, mint Krisztus, akiben maga Isten jelent meg testben a földön és azért jelent meg, hogy minden népnek öröme legyen, hogy a halál birodalmában mindenki számára elhozza az élet örömmüzenetét.

Ki merné ma azt állítani, hogy nincsenek könnyes szemek, nincsenek megváltás után sóvárgó lelkek, nincsen gyász? Ugyan ki merné azt állítani, hogy nincsen az embereknek szüksége ma, az ugynevezett „modern“ világban karácsonyi örömmüzenetre?

Már több év óta keresik, próbálják megtalálni az államférfiak, politikusok és a tudósok a kivézető utat a világháború okozta nagy nyomorúságból. Sokat gondolkoznak azon, hogy mikép lehetne a népek, nemzetek jobb jövőjét biztosítani. Némelyek a gazdasági viszonyok megváltozásától, mások politikai berendezésektől, társadalmi reformoktól, nemzetek szövetségkötésétől várják, hogy a világ ábrázata megváltozzék és végre békesség költözzék a népek

és egyesek életébe. De mindaddig csak álom lesz az emberiség újja-születése és békéje, amíg a lelkeket hazugság, gyűlölet és önzés mérgezi meg. Mit érnek a legújabb időknek technikai felfedezései, mit használnak a jobb törvények, humánusabb berendezkedések, ha a Sátán szolgálatában állnak? Gyűlölködés, önzés, hatalmaskodás által az emberiség igazi békéje nem születhetik meg és abból a nagy nyomorúságból, amelybe belesodorta a háború, nem szabadulhat meg.

Hol van hát segítség, hol van erő a szabadulásra, hol lehet megtalálni a lelkek békességét, — kiál-

tanak fela-lekkek kétségbeesésükben.

A felelet mindig csak egy és ugyanaz. Csak a békesség kirá-tyánál, a Jézus Krisztusnál van erő a szabadulásra; nála van a békesség. Csak a bethlehemi Gyermekek áldott szívében át vezetheti az ut a népeket békességre. Csak egy nagy erkölcsi megtisztulás, a Krisztusi szeretetnek áldott hatalma tudja meggyógyítani a beteg világot.

— Oh, bárcsak eljönne az igazi Karácsony, bárcsak megértené a karácsonyi örömmüzenetet a mi vilá-
gunk, amelyben valóság lesz az angyali ígért: — Dicsőség lesz benne az Istennek és békesség a földön a jóakaratu embereknek.

A temetkezési kölcsönös segélyező egyesületekről.

A milyen reklamirozás, láрма, dobütés, verbuválás volt az elmúlt hónapokban az új temetkezési intézetek alakulása körül, épen olyan szélcsend állott be s nem tudjuk, hogy mi ennek az oka, mert az intézőségek eléggé elzárkóznak attól, hogy bővebb tájékoztatást nyújtsanak.

A régi temetkezési intézetekről tudjuk, hogy azok a vezetőségnek meghozták a kis hasznukat, de a biztosított holta napjaig várható a 20—30 évvel előre befizetett kis tőkécskéjére, melyből azután szépecskén elparentáltak.

Ez a vezetőségi kis haszon ma már nem elégíti ki az igényeket, s első lépés mindig az, hogy a kik gondoskodnak arról, hogy az emberek haláluk után a földszínen ne maradjanak s hogy még nevető örökösök is maradjanak hátra, azok megérdemlik azt, hogy ezek a segélyező egyesületek első sorban az intézőket támogassák.

Szatmáron vagy 3—4 ilyen vállalkozás indult s mindennél 3—400 Leut le kellett drukkolni az adminisztrációra, ami ha elgondoljuk, hogy ezer tagnál 400.000 Leut jelent, nem is olyan kis összegről van szó.

De nagy szélcsend lett, úgy látszik, a nagy számítások nem váltak be, a rezsi azonban nem vár, mert a személyi kiadások melyek egy nagy számú szövetkezetre lettek bázisozva, derékba törtek, a létszám

csekély s elfogy a kis adminisztrációs költség, mi lesz a vezetéssel a tőkét nem lehet elfizetni, mert azt kikkell fizetni azonnal az elhalt hátramaradtjainak!

Igy megy minálunk minden. Minden egységes társadalmi vezetés s komolyabb előre látás nélkül sokszor talán közcélt tévesztve, mellőzve, talán egyszerű-máskor jószándékkal, de legtöbbször a siker bizonytalanságában sötétbe ugrunk s a résztvevő egy csalódással és egy jelentékenyebb összeg feláldozásával lépked tovább, míg egy új boldogító eszmével ismét szembe nem találja magát.

Ha már mindenáron olyan jó intézménynek tartották ezeket a temetkezési egyesületeket — helyesen megszervezve mi sem tartjuk rossznak — akkor már csak egy kis város közönsége összefoghat egy ily kérdés együttes megbeszélésére s ha egyéb haszna nem lett volna, az a 3—4 helyen ki fizetendő adminisztrációs költség egyre zsugorodott volna s a mi elmegy adminisztrációra annak legalább három negyed részét felét a szövetkezeti tag életében élvezhette volna. Revízió alá kell venni ezeket az alakulatokat, egyesülni kell, mert külön-külön szétmállanak, elgyengülnek s nem lesznek képesek annak teljesítésére amire köteleztek. sz.

Vizumozás a Minerva hírlapirodában.

Abnormitas Alkoholizmus.

IV.

A büntetőjogi elméletek szerint, a fenytendő törvényszegés sub-jektiv megkívántatósága a cselekvő alany betudási képességében áll vagyis az alany csak úgy követhet el büntetendő cselekményt, ha a tett neki beszámítható, ez pedig előáll akkor, ha a tettes a cselekményt jogtalan és tilos voltának tudatában követte el és ha a cselekményt jogtalan és tilos voltának tudatában követte el, és ha a cselekvő alanyának módjában volt magát a cselekvésre szabadon elhatározni, a tett elkövetése vagy abban hagyása között szabadon választani. Kétségtelen, hogy csak a két feltételnek együttes fentforgása esetén lehet büntetésről beszélni s el kell ismerni, hogy a mi abnormitásainknál fent áll a szabad, helyes ítélőképesség annak elbírálására, hogy cselekménye büntetendő cselekményt képez-e vagy sem; azt azonban már tagadásba kell venni, hogy nem ugyan külső kényszer, de a belső láthatatlan indulat ne hajtotta ne buzdította ne befolyásolta volna bűnös cselekménye elkövetésére. Tagadhatja e ezt valaki, van-e olyan ember ezen a kerek földön, ki ne tapasztalta volna, hogy lelki állapotának, hozzáértő vele született indulatának kisebb-nagyobb mérvű hajlamainak nem tudott mindenkor ellenállani.

Majd egy egész faj példájával fogom bizonyítani, hogy az alkoholnak, a szellemi, a nemi életre való kihatása alól talán senki sincs mentesítve, legfeljebb arról lehet szó, hogy ez a hatás kisebb-nagyobb mérvű. Ugy képelem ezt el, hogy az emberek lelkét indulatát kifejező szellemét egymás mellé állítva megállapíthatjuk, hogy ezek az indulatot kifejező szellemek világosabb sötétebb árnyékolást mutatnak, vagyis ott ahol az alkohol fogyasztás kisebb mérvű volt, vagy akinek családfája valamikor egy erősen alkoholista embertől vette ugyan eredetét, azonban több generation keresztül egészséges keresztelésen ment keresztül, ott egy vékony áttetsző árnyékolás volna látható, azon pedig ki közvetlen leszármazottja egy erős alkoholistának, ott erős sötét árnyék nyomja az egyén lelki világát, mely nyomás az embert a szélsőségekre, szertelenségekre, nyugtalanásra bűnös cselekményekre hajtja és az a földi szü-
lött a legnyugodtabb a legszerencsésebb a normál rendes uton halad, kinél ez a satiozás csak nagyon gyenge, aki nem áll súlyos nyomás alatt az atkohlának, kinek már szülei nagyszülei és szép apái is igyekeztek a mértékletesség útját járni, de úgy, hogy azt egy esetben sem lépték át abban az irányban, hogy az alkohol következményeit át ne

származtassák; mert meggyőző-désszerű az is, hogy az alkohol súlyos következményeinek átszár-maztatásához nem szükséges a családfőnek állandó részegeskedése, de mindenesetre ez a részeges állapot súlyosbítja a helyzetet, szerencsétlenebb és önma-gukkal a társadalmi renddel, a kapitalizmussal elégedetlen te-remtések lesznek, kiknek az egész életük egy vívódás, kellemetlenkedés, de mindenesetre ez a részeges állapot súlyosbítja a helyzetet, szerencsétlenebb és önma-gukkal a társadalmi renddel, a kapitalizmussal elégedetlen te-remtések lesznek, kiknek az egész életük egy vívódás, kellemetlenkedés.

A büntető jogi elméletek er-ről a benső láthatatlan meghatá-rozhatatlan indító okokról sehol sem szólnak. Már láttuk, mi a büntető törvénykönyvnek a fel-fogása az öntudatlan részeggel szemben, milyen legyen a felfo-gása azzal szemben, ki a büntetés megtorlása előtt áll s a legjózanabb viselkedést, talán szorongatott hely-zetében az ő kiváló disztingválni tudó, született szellemi erejénél fogva a legértettebb a legmegfontol-tabb embert látja maga előtt s nem tudja föl fedezni, hogy ez a helyzet nem az alap természet, ezt az ész, a született kiváló éles ész irányítja és amaz a bűnös cselekményre a bűnös hajlam kergeli.

Tételes büntetőtörvényekben nem lehet befoglalni az emberek egyes vagy általános érdekeket sértő cselekményeinek megtorlá-lát, mert a büntető törvények rigorozus alkalmazásával soha nincs felderítve a való indok, mert nincsenek meg az eszkö-zök; a büntető ítéletek csak addig terjednek, hogy te a tör-vénybe ütköző cselekedetet kö-vettél el, — még azzal is nyo-matékot ad az igazság erősségé-nek, hogy szándékosan, — tehát bűnhődnöd kell — pedig a gyarló embert a vele született hajlamai vezérlik s a tudatosnak megfontoltnak jelzett szándék egy gyarló ember beteg benső hajla-mainak a következménye. Hát nem a büntetőjog, a társadalom az egyén megjavításának satírája az, hogy a fajtalanokodó szigo-ruan mint szándékos bűnöst bünt-e-ti; a helyett, hogy kérésné az utat a módot, hogy a tudomány eszközeivel a felülkerekedett ál-lati ösztönöket az emberekből eltávolítsák s addig is, legyen az a beteges hajlam a cultura vé-delmé alatt, de humanus módon kiszakítsa az emberi közösségből.

Hogy mennyire nincs joga-sultsága a ma fentálló büntető rendszernek, még a jövő köz-lelményünkben is ezzel a kérdé-sel fogunk foglalkozni.

Divatlapok női divat és kalapszalmonok, szörmések, férfi-szabók és cipészek részére kap-hatók a Minerva hírlapirodában Piața Bratianu (Deák tér) 7 sz. udvarban.

Minerva hírlapiroda felvesz előfizetéseket és hirdetéseket az összes romániai és külföldi lapok részére, Piața Bratianu (Deák tér) 7 sz. udvar.

Bőrdíszműárak

óriási választékban

Vescan és Mertznél

A polgárháboru alapszabályai

A kényelmes formulákat annyira kedvelő, feledékeny polgári osztály felvilágosítása végett nem érdekelten rá mutatni arra, hogy a moszkvai III. Internacionale végrehajtóbizottsága világot felforgató terveit oly vakmerő nyíltsággal hirdeti, hogy szinte érthetetlen, miként kürtölj világgá még taktikai fogásainak legkisebb részletig kidolgozott rendszerét. Ennél csak egy érthetlenebb. Az, hogy Európa kormányai szinte tudomást sem vesznek a nemcsak létük, de a kormányzatukra bízott országok fizikai és erkölcsi rombadöntését célzó hitvallásról. Sőt mi több, szinte maguk szabadítják magukra a kiengesztelhetetlen ellenséget, mert diplomáciai elismerés és kereskedelem összekötését formájában a III. Internacionale szervezeteit nemzetközi jogszivattyókkal megerősítve telepítik hazájuk földjére.

Bécsben nyomtatott magyarnyelvű két kiadványra hívjuk fel a figyelmet; az egyiknek címe: A kommunista forradalom irányelvei, a másiké: A kommunista internacionale alapkövei. Mindkettő a kommunista internacionale utasításait, elvi fejtegetéseit és állandósított szabályait tartalmazza a bolsevista propagandát és szervezkedést illetően.

Ezekből közlünk most néhány szemelvényt. Azok, akik azt hiszik, hogy a kommunista pártok szervezkedése működésüknek megengedése a belső politika egyszerű kérdése amelyből még a közizgatás is kikapcsolható, épüljenek az alábbiakból.

Mi a kommunista párt?

A kommunista párt képviseli azt az irányelvet, hogy az osztályharc a polgárháboru szakaszába lépett. Ezért nem elegendő számára a polgári legalitás kerete (ott t. i. ahol megengedik a kommunista párt működését), hanem a legális szervezetekkel párhuzamosan mindenütt illegális szervezeteket kell létesíteni, amelyek a döntő pillanatban lehetővé teszik a forradalom sikeres kérésztüvelését. Ily szervezetek létesítése végett meg kell valósítani első sorban az állam fegyveres szervezeteiben és a falvakban a kommunista eszmék terjesztését a kommunista párt munkásosztály kisebb-ségét teszi, csak elszánt legyen, cselekedni képes a tömegek harcat megtudja szervezni és soraiban vas-fegyverem uralkodjék. A kommunista párt szervezeti tevékenységének alapja kommunista sejtek megteremtése mindenütt. Ahol csak három ember is akad, aki a bolsevizmus mellé áll, azonnal kommunista sejteket kell alakítani. A kommunista pártot a forradalom harci szervezetévé kell kiképezni. A kommunista párt feladata, miként kell a pártot forradalmi felkelésekre, fegyveres harcokra és általában illegális küzdelemre felszerelni. Ha a párt legálisan működik, még akkor is föld alá szorítottsága esetére a legnagyobb harcászati biztosságot és a forradalmi felkelés előkészítése válik első sorban feladatává, míg az illegális pártunk be kell furakodnia első sorban a legális munkásszervezetekbe, hogy a tömegek élére kerülhessen. Minden egyes országban dolgozó kommunista párt alosztálya a moszkvai III. Internaci-

onálnak, amely nem egyéb, mint a világ egyetlen kommunista pártja.

Mi a kommunista Internacionale célja?

Minden eszközzel — még fegyverrel a kézben is — a nemzetközi burzsoázia megbuktatásáért és a nemzetközi tanácsköztársaság megteremtéséért harcolni! A kommunista Internacionale kötelezi magát, hogy minden tanácsköztársaságot, vagy ilyennek felállítására irányuló kísérlet, bárhol hozzák is létre, támogatni fog. A kommunista Internacionale szerint a proletáriátus diktatúrája az egyetlen eszköz, amellyel a polgári osztály és a kapitalizmus megsemmisíthető. A kommunista internacionale végrehajtó bizottságának és e bizottság elnökségének jogában áll az egyes országokban működő pártokhoz meghatalmazottakat küldeni. Ezek a meghatalmazottak Moszkvától a kommun végrehajtó bizottságától kapnak utasításokat. Ezeknek hivatása a kommunista Internacionale határozatait végrehajtásának ellenőrzése. Az egyes pártok különben is kötelesek működésükről szóló jelentéseket rendszeresen küldeni a végrehajtó bizottsághoz megbírállás végett. A kommunista Internacionale alapelve az, hogy az osztályharcnak polgárháborúvá kell átváltoznia, amelynek közvetlen célja a politikai hatalom megragadása. Pusztán általános sztrájkokkal a polgári osztályt legyőzni nem lehet. A proletárságnak a fegyveres felkelés eszközehez kell nyulnia.

«Travailleurs!»

Franciaország, Svájc, Németország és Ausztria kommunista szervezeteiben és csoportjaiban terjed különösen ez a jelszó azzal a megalkálással, hogy karbatett kezekkel nem lehet várni a polgárháboru kitörését. A tömegek lelken vajdud sok kinos kérdésre adjon feleletet a bolsevizmus a harci riadóval, amely azonban ne legyen ostoba és elhamarkodott kitérés, hanem a forradalmi program legkisebb részleteinek előzetes kidolgozása és megfontolása. Így született meg az a katonai ABC, amely a szó szoros értelmében a polgárháboru alapszabályait tartalmazza. Kiindul abból a megfontolásból, hogy a polgári világ megdöntése nem egyszerű feladat, hanem csak tudatos, megfontolt forradalmi működés eredménye lehet. Felállítja a harc elméletét a megállapítja, hogy a polgárháboru két szakasza van, az egyik a hatalom megkerítésének elősegítésére vonatkozik, ez a „föld alatti szakasz”, a másik maga a hatalom megszerzése, ez a „nyílt szakasz”. Megállapítja itt a föld alatti titokban szervezkedő rohamcsapatok elhelyezkedését, összeállítását és kiképzését, különféle esetőségekben a tennivalóit éppen úgy, mint ahogy sztratégiai iskolákban a hadseregek felhasználásának módjait és rendszereit tanítják.

Megállapítja, miként kell kiképezni ezeket a rohamcsapatokat propagandá tevékenységük és fegyveres fellépésük szempontjából. Megállapítja, miként kell megmegtámadni és kijátszani az államhatalom védekező szerveit, nem hiányzik annak részletes megmagyarázása sem, miként kell a kémkedést megszervezni és sikeressé tenni, hivatalos titkokat

ellesni, miként kell eljárni utcai harcokban, a falvakban éji vagy nappali fegyveres támadásoknál stb. Természetesen részletes szabályzat szól az intézményes terrorról a siker esetén, miként kell liquidálni az ellenforradalmi megmozdulásokat a cseka, a forradalmi törvényszék, a tuszsedés, éjszakai rajtaütések, razziák, házkutatások stb. után.

Naiv ember az, aki azt hiszi, hogy nem kapható ilyen összeesküvésekre az a társadalmi réteg, mely már semmit sem remél. Ne vegyük innen ki a munkásosztálynak azt a részét sem, amelyet a munkátlan-sággal járó nyomorúság szorongat, sőt bátran idevonhatjuk a közép- osztálynak sok ezer elesettjét.

Gazember az, aki ezt a helyzetet, ezt a nyomort az elkeseredettségnek lázadásá való szításával kiaknázza. De nem így volt-e ez mindig a civilizáció kezdete óta? Tények ezek amelyeket adott körülmények matematikai pontossággal szűnek meg, ezeket kézegyintéssel elintézni nem lehet, ezek ellen oly védőoltás, amely kényelmes megítélésre adna jogot és alapot.

Kétéle kivezető út van. Az egyik azoknak a körülményeknek megszüntetése, amelyek borzalmas tényeket idéznek elő. Ez a társadalmi politika feladata, az állampolgári jólét terjesztése, amennyire hatalmunkban áll, amennyire a szeretet és a szolidaritás szava minket ösztönöz. A másik az, amely könyörtelenül és kíméletlenül ragadja torkon a bűjtőolt és földre teperve megsemmisíti, mint tette azt a faszmul Olaszországban. Nem könnyű dolog ez sem, ne higgye senki. Erő és bátorság kell ehhez s a tények világosságától megérett köztudat.

SZAVAZÓ CÉDULA

A legdrágább legujsorásabb embernek

urnak utalom a 25-öt.

Mende-monda

Az elmúlt hét a kereskedők mozgalmas hete volt. Megalakult újból a Kereskedelmi Társulat, a kereskedelmi ifjak köre új vezetőséggel nagy munkához kezd, a könyvelő kamara nagy szabású munkát fejt ki, s mondja valaki, hogy nálunk a kereskedelem nincsen agyon támogatva.

Nincs talán olyan örömteljes karácsonya senkinek mint a város nyugdíjasainak; 100 százalékos nyugdíjváltást kapnak, felemelt nyugdíjukat egy fél évre visszamenőleg kifizetik, kapnak egy kis vaggon fát, amit elmulasztott a régi tanács most bőven pótolják, mert minden városi nyugdíjas kap a Római kert frontján egy pompás ingyen telket. Nyajas olvasó! Sirig várakozó nyugdíjasom! Ne hidd! Nem igaz ebből egy szöve!

A királyi palotának a főépülete kétséget kizárólag gondatlanságból porrá égett. A tüzfoltos nagyszerűen működött, mert hiszen a két szárny épületet megmentették, azért nem válna a tüzfolt úgy ártalmár, ha egy kis pezsgő vidéki önkéntes t. o. vénát lehetne átömlesztetni a fővárosi tüzfoltoságba.

Tóth Pista, — akiről ismét azt fogják mondani, hogy megrögzött bűnös, visszazárlították városunkba s megígérte, hogyha kiszabadul felgyújtja a várost. Ez a kijelentés a tüzfoltoságot nagyon megriasztotta s elhatározta, hogy Tóth Pista szökésének megakadályozása céljából celláját és a t. o. tornyot összekötik telefontal, s Tóth Pista örökösen köteles a telefonba a tüzfoltos indult fűtyölni.

Egyik lelkes olvasónk azt kérdezte tőlem, hogy mi célt szolgál a mende-monda róvat? Barátom! Nem az a fontos ami a Friss Ujság-ban megjelenik, hanem az ami nem jelenik meg s a mende-menda rovataba kerül.

HUMOR

Bíró: Hányszor volt már büntetve? Vádlott: Ötször, bíró úr. Bíró: Jó akkor most a maximumra ítélem. Vádlott: Azt hittem, hogy mint régi kuncsaft valami engedményt kapok.

Fiu: Ugye apa a a nő férj jobbika tele? Apa: Igy beszél. Fiu: S ha egy férfi másodszor nősült akkor, nemde, már semmi se marad meg belőle?

Jó Barátom. „Szeretnék a téli szonra briliánsokból és gyöngyökből való diadémot venni, csak nem tudom, nem vagyok-e már véne éhez?” Oh egész nyugodtan tethet, csak tegnap hallottam, hogy az egyiptomi piramisok csúcsaira is villanyos világítást vezettek be.”

HIREK

A Delegatia Permanente folyó hó 28-ra összehívta a városi tanácsot, az alanti tárgysorozattal:

Polgármesteri jelentés.
A közégi rendőrség szervezeti szabályzatainak másodszori felolvasása.

Rendkívüli hitelek megnyitása.
A bacterologiai laboratórium kérelme telek és szubvenció engedélyezése iránt.

A hivatalnokok és a delegatia permanente részére egy havi fizetés engedélyezése karácsonyi ajándék címén.

A Sfatul Negustoresc előterjesztése a munkügyi miniszter a munkaügyi inspektor után értesítette az érdekelteket, hogy december 22-től január 5-ig az üzletek (texil, vas, általában nem élelmiszer üzletek este 8 óráig, az élelmiszer üzletek este fél 10 óráig tarthatnak nyitva. A borbélyi üzletek karácsony másodnapján és új év után következő vasárnap déli fél 12 óráig.

Érdekes perben hozott ítéletet a napokban a helybeli járásbíró Gyene Adolf írógépjavító és bizonyos felesége elesett a Róoz Samu piaci háza előtt, jelentékenyebb sérülést szenvedett és orvosai gyógykezelést igényelt, minek következtében Róoz Samu ellen kártérítési pert indított s a bíróság a házulajdonost 10.000 leuban marasztalta, azon a címen, hogy a járdát nem tartotta az életbiztonságnak megfelelő állapotban.

Az ipar és kereskedelmi kamara ügyében kitűzött karácsony másodnap nagy gyűlést a Sfatul elhalasztotta, mert az alakulás és választás erős kitolása miatt, egyelőre elvetette aktualitását.

A kereskedelmi és iparkamara ügyében a Közgazdasági Szervezetek Szövetsége feltérjesztést tett a kereskedelmiügyi miniszterhez, hogy adjon engedélyt arra, hogy a kereskedelmi kamara jövő év január elsején működését ideiglenesen megkezdhesse.

Külföldi hírek:

Hogyan építkeznek Amerikában. Az Újvilág rohamosan fejlődött városának New-Yorknak, kialakulásában bizonyos egyetlenségek mutatkoznak, amelyeket egy világvárosnak ki kell küszöbölnie. A legsötétebb Newyork már modernizálásra szorul. Erről van szó, hogy a hírhedt Eastside-negyedet egyszerűen eltüntetik a föld színéről és a helyére pompás új városnegyedet építenek a legmodernebb házakkal, szökőkutas parkokkal és befásított széles utcákkal. A világra szóló tervet igazán amerikai stílusban a milliomos filantropnak, Hecksher Ágostnak elgondolása alapján kívánják megvalósítani, aki Newyork ötszáz leggazdagabb emberét arra akarja kényszeríteni, hogy öt éven keresztül évi százezer dollárral adózzanak erre a célra, hogy a hatalmas városfejlesztési munka megkezdéséhez szükséges kétszázötven millió dollár együtt legyen. Hecksher maga hajlandó a vállalkozásba százmillió dollárt befektetni, azzal az egyetlen kikötéssel, hogy az építendő új házakban a lakásbéreket a bérlők fizetése képességének arányában állapítsák meg. Newyork város hatósága élenként érdeklődik e gigantikus terv iránt és minden remény meg van arra, hogy a közel jövőben meg is valósítják.

Még ebben az évszázadban elfogy a petroleum és a vas. A német vegyészek egyesületének minap tartott jubiláris ülésén szenzációs előadást tartott Binz egyetemi tanár: A legújabb tudományos kutatások alapján statisztikai kimutatást adott arról, hogy a föld legfontosabb nyersanyagai mennyi ideig fogják még fedezni az emberiség szükségletét. Legelőször is a petroleum fogy el mert a meglevő petroleum telepeket ötven éven belül, körülbelül 1975-re teljesen kimerítjük. Beláthatatlan horderejű csapás lenne ez, de Bergius kísérleteinek eddigi eredménye biztos reményt nyújt arra, hogy a szén csepfolyósítása révén tetszésszerű mennyiségben termelhetünk petróleumot. Sokkal végtetesebb az a körülmény, hogy a föld vaskészlete ennek az évszázadnak végére elfogy. A vasbányák már napjainkban annyira ki vannak aknázva, hogy Binz szerint már pár évtized múlva érezhető lesz a vashiány ami át fogja alakítani a technikát. Valóságos forradalom lesz ez, amelyből megfog születni a vas nélküli technika. Binz nem bocsátkozik utópisztikus jóslásokba, de bizonyosra veszi, hogy az emberiség pár száz év alatt az utolsó széndarabot is felhasználja. A föld szénkészlete jóval később fog kimerülni, mint a vaskészlet de számí-

tásba keli venni, hogy a mesterséges petroleum termelés előre nem látható mértékben megsokszorozza a szénfogyasztást. A szénbányák kiapadása már olyan katasztrófa, amelyet a civilizáció alig ha tud túlélni. Így valószínű, hogy már 60-70 év múlva az államok megtiltják a szénnek enegia termelésre való felhasználását és a szén csak mint petroleum forrás fog szerepelni. Az energiát a vizesésekből, folyóvizből, a tenger mozgásából és a tengervíz rétegeinek hőmérsék különbségéből, továbbá a napból fogják nyerni. A technika természetesen lépést igyekszik tartani majd a szükségszerűséggel és bizonyára sok meglepetéssel szolgál. Binz tanár például azt sem tartja kizártnak, hogy az északkeurópai ember a trópusok meleg levegőjével fog fűteni. A trópusi melegnek a hideg tájakra vezetését ma még ugyan el sem tudják képzelni, de ami most lehetetlennek látszik, igen hamar valósággá válhatik.

Dr. FISCHER JÓZSEF

Felelős szerkesztők:

Tankóczy Gyula és Maáhlivá us**Butorszövet és selyem brocat**

különlegességek érkeztek nagy választékban

Spitzerkárptos kellékek szaküzletébe
Városi bérpalota

Csukott, üvegezett autóval

személyiúvarozást

vállal

Tokody

Uránia alatt.

Telefon 182.

Hintaló 475 L. Komplet babaszoba 96 L

és mindenféle játékok a WEISZ bazárban kaphatók.

Ujévi olcsó cipővásár

Ezeket kívül tulhalmozott raktár végett a fentiekhez hasonló olcsó árakban tudja beszerezni cipőszükségletét. — Str. Ștefan cel Mare 2

1 pár női barna v. fekete egész fűzős cipő varottalppal	L 345
1 pár női fekete Ia. Chewreaux 1 spanglis	— " 489
1 pár női barna Ia. Chewreaux 1 spanglis	— " 499
1 pár női barna Ia. bagaria, csattos	— " 495
1 pár női drapcipő	— " 699
1 pár férfi Ia. Chewreaux Bergstr.	— " 450
1 pár férfi Ia. Both. Bergstr.	— " 500
1 pár gyermek barna fekete Ia. Both cipő 26-28	— " 319
1 pár fiú iskola cipő 29-34-ig fekete, barna	— " 439

Str. Ștefan cel Mare (Kazinczi-u.) 2. Gyermek, női és férfi sár- és hócipők szintén verseyen kívül olcsó árakban. — Telefon 55.

Klein Dezső cipőáruházában

Megnyílt Piața Bratianu (Deák-tér 14. szám alatt) az

Halló üveg udvar

a ber. Kováts házban, ahol a legolcsóbban beszerezheti üveg, porcellán és konyhafelszerelési szükségleteit.

„APOLLO“

28-án utoljára:

Vig özvegy

29-től:

Éj virága Pola Negrivel.**„URANIA“**

28-án

Ártatlanul halálra ítélve

29-től

Flandriai fiú

Legszöb

Legmodernebb és legolcsóbb ruhák

PAPP ISTVÁN**URISZABÓSÁGÁBAN**

hészülnek, Bul. Reg. Ferd. (v. Árpád u.) 51.

Próbarendeléssel tessék meggyőződni!

Utlevelvizumokat szerez gyorsan és pontosan, **utár: vasárnap, szerdán és pénteken.****Tevjovits Sätmar**

Piața Bratianu, Dácia udvar.

Hó és sárcipők

javítását és az összes cipész munkákat garancia mellett legolcsóbban vállalja:

Varga István

Str. Cuza Voda (Eötvös utca) 1.

A Belsőpostakertben

1 drb. háromvékás és
1 drb. négy vékás**Iankaföld eladó.**

Bővebbet: Str. General Berthelot (Perényi-utca) 10. alatt.

Ifj. Weisz Ignác posztó- és kész férfiruha áruházának Legujabb áriegyzéke

Telefon: 249.

Piața Bratianu 24. (Csizmadiaszin alatt)

Telefon: 249.

Férfi fekete Poletó Schállgallérral 2200
Mikádó prémgallérral 1500
Ulster divatos 2000
Börkabátok óriási választékban 3800Fekete és kék alkalmi ruhák 2500
Színes férfi öltönyök 1900
Fü szövet öltönyök 1250
Gyermek ruhák 650

Téli kabát és Mikádó szövetek valamint öltöny szövetek, kamgarnok, szabó kellékek legolcsóbb bevásárlási forrása